

LLATÍ • 1r DE BATXILLERAT

GRAMÀTICA LLATINA

FONAMENTS TEÒRICS

*Lingua latina
clavis est
ad intellegendum
sapientiam
Romanorum
et radices
linguarum
nostrarum.*

ESPAI HERMES

La gramàtica és una de les eines fonamentals per comprendre i traduir els textos llatins. Aquest dossier recull de manera clara i ordenada els principals continguts morfològics i sintàctics que treballarem al llarg del curs.

Hi trobaràs l'estudi de les declinacions, els adjectius, els pronoms, les formes verbals i les estructures sintàctiques més habituals de la llengua llatina. L'objectiu és que aprenguis a identificar les funcions de les paraules dins l'oració i a interpretar correctament les relacions que s'estableixen entre elles.

El domini d'aquests continguts et permetrà analitzar amb seguretat els textos llatins, millorar les teves traduccions i comprendre amb més profunditat la llengua i la cultura de Roma.

LLATÍ 1r BATXILLERAT

Fonaments teòrics

CONTINGUT

PRESENTACIÓ	3
L'ALFABET LLATÍ I LA PRONUNCIACIÓ	4
L'ALFABET LLATÍ	4
LA PRONUNCIACIÓ	4
<i>Les consonants</i>	4
<i>Els dígrafs</i>	4
<i>Els diftongs</i>	5
<i>Vocal llarga i vocal breu</i>	5
L'ACCENTUACIÓ	5
<i>Paraules de dues síl·labes</i>	5
<i>Paraules de tres o més síl·labes</i>	5
IN MEMORIAM MANET.....	6
SABIES QUE...?	6
ARA PRACTICA	6
L'ÚS DEL DICCIONARI	7
ELS CASOS	7
IN MEMORIAM MANET.....	8
ARA PRACTICA	8
LES DECLINACIONS	9
QUÈ ÉS UNA DECLINACIÓ?	9
<i>Què significa declinar?</i>	9
<i>Algunes particularitats de la primera declinació</i>	11
APRENDRE A DECLINAR	12
QUÈ SIGNIFICA DECLINAR?	12
<i>Els casos llatins</i>	12
<i>Com saber a quina declinació pertany una paraula?</i>	12
IN MEMORIAM MANET.....	12
MORFOLOGIA NOMINAL	13
LA PRIMERA DECLINACIÓ	13
<i>Característiques</i>	13
<i>Els casos de la primera declinació</i>	13
<i>Truc per aprendre les terminacions</i>	13
<i>Exemples concrets</i>	14
<i>Algunes particularitats de la primera declinació</i>	14
ARA PRACTICA	14
LA MORFOLOGIA VERBAL	15
ELS VERBS.....	15
<i>Estructures bàsiques d'un verb llatí</i>	15
<i>Les quatre conjugacions del llatí</i>	15
<i>Com buscar un verb al diccionari de llatí</i>	15

ELS TEMES VERBALS	16
<i>Reconèixer la conjugació</i>	17
<i>Com conjugar el verb a partir de la forma que trobem al text</i>	17
<i>Què faig quan trobo un verb desconegut?</i>	17
EL PRESENT D'INDICATIU (VEU ACTIVA)	18
CONJUGAR EL PRESENT D'INDICATIU DELS VERBS REGULARS.....	19
IN MEMÒRIA MANET	19
ARA PRACTICA	19
L'ANÀLISI I LA TRADUCCIÓ	20
IN MEMÒRIA MANET:	20
ARA PRACTICA	20
ACTIVITAT AVALUATIVA	20
LA SEGONA DECLINACIÓ	21
COM RECONÈIXER LA 2A DECLINACIÓ?	21
<i>Característiques generals</i>	21
<i>Desinències bàsiques</i>	21
TAULA COMPARATIVA	22
LES REGLES BÀSIQUES PER IDENTIFICAR SUBSTANTIVS DE LA 2N DECLINACIÓ	22
PER IDENTIFICAR LES PARAULE DE LA SEGONA DECLINACIÓ	22
IN MEMÒRIA MANET	23
ARA PRACTICA	23
ELS ADJECTIUS DE 1A CLASSE	24
<i>Els grans grups d'adjectius</i>	24
<i>Com s'anuncien els adjectius en el diccionari</i>	24
ELS ADJECTIUS DE LA 1 I 2 DECLINACIÓ (2-1-2)	24
<i>Què són els adjectius de la primera classe?</i>	24
<i>Per què s'anomenen adjectius 2-1-2?</i>	24
<i>Com s'enuncien?</i>	25
<i>Concordança de l'adjectiu</i>	25
<i>Particularitats dels adjectius en -er</i>	25
<i>Declinació model: bonus, bona, bonum</i>	25
IN MEMÒRIA MANET	25
ARA PRACTICA	25
ACTIVITAT AVALUATIVA	25
PREPOSICIONS I CONJUNCIONS MÉS FREQUENTS	26
PREPOSICIONS	26
CONJUNCIONS	26
<i>Conjuncions més habituals</i>	26
ARA PRACTICA	26

PRESENTACIÓ

Aquest quadern ha estat concebut com una eina de treball perquè puguis descobrir la llengua llatina i comprendre la importància que la civilització romana ha tingut en la configuració de la nostra cultura, de la nostra llengua i de la nostra manera d'entendre el món.

Aprendre llatí és molt més que memoritzar declinacions o conjuguar verbs. És aprendre a observar el funcionament d'una llengua amb precisió, desenvolupar el pensament lògic, comprendre millor el català i les altres llengües romàniques i acostar-se a una cultura que continua present en la nostra vida quotidiana.

Aquest manual segueix la programació de l'assignatura de **Llengua i Cultura Llatines I** i s'organitza de manera progressiva. Cada bloc desenvolupa els continguts lingüístics i culturals necessaris perquè puguis avançar pas a pas, consolidant els aprenentatges abans d'afrontar nous reptes.

Els continguts s'estructuren en tres grans àmbits:

- **La llengua llatina**, on aprendràs la morfologia, la sintaxi i les tècniques bàsiques de traducció.
- **La cultura i la civilització romanes**, que et permetran conèixer la història de Roma, les seves institucions, la seva societat i el seu patrimoni.
- **L'etimologia i el llegat del llatí**, per descobrir com moltes paraules, expressions i conceptes actuals tenen l'origen en aquesta llengua.

Aquesta part teòrica es complementa amb el **Quadern d'activitats d'aprenentatge**, que t'ajudarà a posar en pràctica els continguts treballats. La combinació de teoria, exercicis, activitats d'autocorrecció i traduccions guiades et permetrà consolidar els coneixements de manera progressiva i desenvolupar una major autonomia en l'aprenentatge.

El llatí és una llengua que s'aprèn practicant. Per això, et recomanem llegir atentament cada explicació, resoldre totes les activitats proposades, revisar els errors i tornar a intentar aquells exercicis que et resultin més difícils. L'aprenentatge és un procés gradual en què cada pas contribueix a construir els següents.

Esperem que aquest material es converteixi en una eina útil que t'acompanyi durant tot el curs i que et permeti descobrir que, darrere de cada paraula llatina, hi ha una manera d'entendre el món que continua viva més de dos mil anys després.

Atura't, llegeix, observa, escolta, pensa... i aprèn.

L'ALFABET LLATÍ I LA PRONUNCIACIÓ

L'ALFABET LLATÍ

L'alfabet llatí és l'origen de l'alfabet que utilitzem actualment en català i en la majoria de les llengües occidentals. Va ser adoptat pels romans a partir de l'alfabet grec occidental, que al seu torn procedia de l'alfabet fenici. Amb el pas del temps, es va convertir en el sistema d'escriptura més difós del món.

L'alfabet llatí clàssic estava format per **23 lletres**:

A	B	C	D	E	F	G
H	I	K	L	M	N	O
P	Q	R	S	T	V	X
Y	Z					

Les lletres **J**, **U** i **W** encara no existien com a lletres independents.

Els romans escrivien utilitzant la **I** tant per representar la vocal *i* com la semivocal *j*, i la **V** tant per representar la vocal *u* com el so consonàntic *w*.

Per exemple:

- IVLIVS → *Iulius* (Juli)
- SERVVS → *servus* (esclau)
- VINVM → *vinum* (vi)

Actualment, en els llibres de llatí és habitual utilitzar les grafies modernes (**J** i **U**) perquè faciliten la lectura, però en els nostres textos trobaràs paraules escrites segons la grafia clàssica.

LA PRONUNCIACIÓ

Per facilitar l'aprenentatge seguirem la **pronunciació clàssica**, que és la reconstrucció més acceptada de la manera com parlaven els romans durant l'època clàssica.

En general, la pronunciació és molt regular: cada lletra representa sempre el mateix so.

LES CONSONANTS

Algunes consonants es pronuncien de manera diferent del català.

Lletra	Pronunciació	Exemple
C	Sempre k , davant de qualsevol vocal.	<i>Caesar</i> → Kaisar
G	Sempre g (com a <i>gat</i>).	<i>gens</i>
H	Aspiració molt suau o muda.	<i>homo</i>
V	So semblant a una u consonàntica (<i>w</i>).	<i>via</i>
QV	Sempre qu .	<i>quattuor</i>
X	ks .	<i>rex</i>

ELS DÍGRAFS

Els grups de lletres següents provenen del grec.

Dígraf	Pronunciació	Exemple
PH	f	<i>philosophia</i>
TH	t aspirada	<i>theatrum</i>
CH	k aspirada	<i>chorus</i>

ELS DIFTONGS

Els principals diftongs (unió de dues vocals) llatins són:

<u>Diftong</u>	<u>Pronunciació aproximada</u>	<u>Exemple</u>
AE	ai	<i>Caesar</i>
OE	oi	<i>poina</i>
AU	au	<i>aurum</i>
EU	eu	<i>Europa</i>

VOCAL LLARGA I VOCAL BREU

Els romans distingien entre vocals llargues i vocals breus. Aquesta diferència podia modificar el significat d'una paraula.

Aquí no treballarem sistemàticament la quantitat vocàlica, però sí que cal saber que era un element important de la pronunciació llatina.

L'ACCENTUACIÓ

A diferència del català, el llatí **no utilitzava accents gràfics**. L'accent es determina segons unes regles fixes.

PARAULES DE DUES SÍL·LABES

L'accent recau sempre sobre la **penúltima síl·laba**.

Exemples

- rósa
- Róma
- sérvus

PARAULES DE TRES O MÉS SÍL·LABES

Cal observar la **penúltima síl·laba**.

- Si és **llarga**, l'accent recau sobre la penúltima.
- Si és **breu**, l'accent recau sobre l'antepenúltima.

Exemples:

- amícus
- dóminus
- agrícola

En aquest curs no serà necessari determinar si una síl·laba és llarga o breu. Progressivament aprendràs a pronunciar correctament les paraules més habituals.

IN MEMORIAM MANET

- ✓ L'alfabet llatí clàssic tenia **23 lletres**.
- ✓ Les lletres **J, U i W** encara no existien.
- ✓ La **C** sempre es pronuncia **k**.
- ✓ El diftong **AE** es pronuncia **ai**.
- ✓ El llatí no porta accents gràfics.

SABIES QUE...?

Més del **70 % del vocabulari culte del català** prové directament del llatí. Per això, estudiar aquesta llengua t'ajudarà a ampliar el teu vocabulari, comprendre millor moltes paraules i aprendre amb més facilitat altres llengües romàniques.

ARA PRACTICA

Continua amb les activitats corresponents al **Quadern d'activitats d'aprenentatge**.

L'ÚS DEL DICCIONARI

Quan consultem un diccionari de català o de castellà, les paraules apareixen normalment en la seva forma bàsica: els substantius en singular (casa, llibre, ciutat), els adjectius en masculí singular (gran, bonic) i els verbs en infinitiu (cantar, menjar).

En llatí, però, el funcionament és diferent. Com que és una llengua flexiva, les paraules modifiquen la seva terminació segons la funció que exerceixen dins l'oració. Per això, la forma que llegim en un text sovint **no coincideix** amb la que apareix al diccionari.

Per exemple, en català, si trobem la paraula **cases**, la buscarem al diccionari com a **casa**.

En llatí, si trobem la forma **puellam**, no la trobarem al diccionari amb aquesta forma. Haurem de buscar-la com a **puella, puellae** ("noia"), perquè **puellam** és simplement una de les formes que aquest substantiu pot adoptar.

Exemple: a la frase **Puellam agricola videt**.

Al diccionari busquem: **puella, puellae** i no ~~puellam~~ perquè **puellam** és només l'acusatiu singular del substantiu.

De la mateixa manera:

Forma del text	Entrada del diccionari
puellam	puella, puellae
servorum	servus, servi
regem	rex, regis
civitibus	civitas, civitatis

Per trobar correctament una paraula al diccionari, primer cal identificar-ne el **tema** i separar-ne la **desinència**. Aquesta habilitat s'adquireix progressivament a mesura que s'aprenen les declinacions i les conjugacions.

ELS CASOS

Les paraules variables llatines presenten una sèrie de desinències que indiquen la funció sintàctica que poden exercir dins l'oració. Aquestes desinències s'anomenen **casos**.

<u>Cas</u>	<u>Funció principal</u>	<u>Pregunta orientativa</u>
Nominatiu	Subjecte i atribut	<i>Qui?</i>
Vocatiu	Interpel·lació o crida	<i>Oh!</i>
Acusatiu	Complement directe i alguns complements circumstancials	<i>Qui? Què?</i>
Genitiu	Complement del nom	<i>De qui?</i>
Datiu	Complement indirecte	<i>A qui?</i>
Ablatiu	Principalment complements circumstancials	<i>Amb què? On? Quan?</i>

Els casos són les terminacions que indiquen la funció sintàctica d'una paraula. Les declinacions, en canvi, són els diferents models segons els quals aquestes terminacions s'organitzen.

IN MEMORIAM MANET

- ✓ Les paraules llatines no sempre apareixen al diccionari tal com les trobem en els textos.
- ✓ Els substantius es busquen pel **nominatiu singular**.
- ✓ El **genitiu singular** permet identificar la declinació.
- ✓ El **tema** serveix per formar totes les altres formes del substantiu.

ARA PRACTICA

Continua amb les activitats corresponents al **Quadern d'activitats d'aprenentatge**.

LES DECLINACIONS

QUÈ ÉS UNA DECLINACIÓ?

Les declinacions són els **diferents models de flexió** dels substantius, els adjectius i alguns pronoms. Cada declinació presenta un conjunt de **desinències** que indiquen el cas, el nombre i, en alguns casos, el gènere de la paraula.

A diferència del català, on **la funció de les paraules** depèn sobretot de l'ordre dins la frase i de l'ús de preposicions, en llatí aquesta funció **s'indica principalment mitjançant les desinències**.

Cada cas expressa una funció sintàctica determinada:

Cas	Funció sintàctica habitual
Nominatiu	Subjecte o atribut
Vocatiu	Interpel·lació, invocació o expressió directa
Acusatiu	Complement directe; alguns complements circumstancials
Genitiu	Complement del nom (relació de pertinença, origen o qualificació)
Datiu	Complement indirecte (destinatari o beneficiari de l'acció)
Ablatiu	Diversos complements circumstancials (manera, instrument, lloc, causa...)

QUÈ SIGNIFICA DECLINAR?

Declinar una paraula consisteix a presentar totes les formes que pot adoptar segons els diferents casos i nombres.

Conèixer la declinació d'un mot és imprescindible per identificar-ne la funció sintàctica dins l'oració i, en conseqüència, traduir-lo correctament.

Per poder declinar una paraula cal saber a quina declinació pertany.

El llatí agrupa els substantius en **cinc declinacions**, cadascuna de les quals es caracteritza per una **terminació específica del genitiu singular**. Aquesta terminació és la que ens permet identificar la declinació quan consultem un diccionari.

De manera general, les cinc declinacions es distingeixen així:

- **1a declinació** → genitiu singular en **-ae**
- **2a declinació** → genitiu singular en **-i**

3a declinació → genitiu singular en **-is**

- **4a declinació** → genitiu singular en **-us**
- **5a declinació** → genitiu singular en **-ei**

Quan busquem un substantiu en un diccionari llatí, aquest apareix normalment amb dues formes: el **nominatiu singular** i el **genitiu singular**.

El **genitiu** és especialment important perquè **permet identificar el tema o arrel sobre el qual es formen la resta de casos**.

Com obtenim el tema?

Declinació	Genitiu singular	Exemple	Traducció	Tema
1a	-ae	<i>puella, puellae</i>	la noia	<i>puell-</i>
2a	-i	<i>dominus, domini / bellum, belli</i>	el senyor / la guerra	<i>domin- / bell-</i>
3a	-is	<i>rex, regis / mater, matris</i>	el rei / la mare	<i>reg- / matr-</i>
4a	-us	<i>manus, manus</i>	la mà	<i>manu-</i>
5a	-ei	<i>dies, diei</i>	el dia	<i>di-</i>

Per obtenir el tema d'un substantiu, eliminem la terminació del genitiu singular:

- *puellae* → **puell-**
- *domini* → **domin-**
- *regis* → **reg-**
- *manus* → **manu-**
- *diei* → **di-**

Aquest tema és la base sobre la qual s'afegeixen les diferents desinències de cas per formar la declinació completa.

Per declinar un substantiu, segueix els tres passos següents:

1. **Troba el genitiu singular**, perquè és el que indica la declinació de la paraula.
Exemple: puella, puellae → en -ae, 1a declinació.
2. **Identifica el tema**, és a dir, la base sobre la qual afegiràs les desinències.
Exemple: puellae → tema: **puell-**
3. **Aplica les desinències pròpies** de la declinació al tema per obtenir les diferents formes de cada cas i nombre (singular i plural)..
4. **Aquest procediment** és aplicable a qualsevol substantiu llatí, tot i que cada declinació presenta les seves pròpies desinències i particularitats.

Declinació	Desinència del genitiu singular	Gènere habitual	Formes de nominatiu	Exemples	Tema
1a	-ae	Majoritàriament femení (algunes excepcions masculines)*	-a	<i>puella, puellae</i> (f.) <i>nauta, nautae</i> (m.)	<i>puell-</i> <i>naut-</i>
2a	-i	Masculí i neutre	-us / -er / -um	<i>servus, servi</i> (m.) <i>ager, agri</i> (m.) <i>bellum, belli</i> (n.)	<i>serv-</i> <i>agr-</i> <i>bell-</i>
3a	-is	Més variada: m., f. i n.	Molt diversa	<i>rex, regis</i> (m.) <i>mater, matris</i> (f.) <i>nomen, nominis</i> (n.)	<i>reg-</i> <i>matr-</i> <i>nomin-</i>
4a	-us	Majoritàriament masculí; alguns neutres	-us / -u	<i>manus, manus</i> (f.) <i>cornu, cornus</i> (n.)	<i>manu-</i> <i>cornu-</i>
5a	-ei	Principalment femení, amb alguns substantius masculins	-es	<i>dies, diei</i> (m./f.) <i>res, rei</i> (f.)	<i>di-</i> <i>re-</i>

ALGUNES PARTICULARITATS DE LA PRIMERA DECLINACIÓ

Tot i que la **primera declinació** és majoritàriament femenina, alguns substantius són masculins perquè designen professions, oficis o càrrecs tradicionalment exercits per homes en la societat romana.

Els cinc exemples següents són especialment freqüents i convé memoritzar-los des del començament del curs: **nauta, agricola, poëta, aurīga i scriba**.

Paraula	Traducció	Tipus / Categoria	Observacions
nauta, ae (m.)	mariner	Professions	Gènere masculí perquè designa una professió exercida tradicionalment per homes.
agricola, ae (m.)	pagès	Professions	Tot i acabar en -a, sempre masculí. Molt freqüent en textos.
aurīga, ae (m.)	auriga	Professions	Apareix en textos històrics i literaris vinculats al circ.
poëta, ae (m.)	poeta	Professions / activitat intel·lectual	Masculí per tradició cultural; molt habitual en literatura.
scriba, ae (m.)	escriba, secretari	Professions	Sol designar funcionaris o assistents en textos romans.
propheta, ae (m.)	profeta	Religió (llatí tardà)	Manté el gènere masculí per influència del grec.
papa, ae (m.)	papa	Religió (llatí cristià)	Gènere masculí per raons evidents de referent real.
collega, ae (m.)	col·lega	Relació professional	Sovint masculí quan el referent és un home, però pot variar segons context.

Alguns substantius de la primera declinació presenten un fenomen molt habitual en llatí: el significat del singular no coincideix necessàriament amb el del plural. Per aquest motiu, és important traduir-los sempre tenint en compte el context.

- En singular, solen expressar idees abstractes.
- En plural, adquireixen un significat concret, col·lectiu o militar.
- Són molt importants per traduir textos històrics i literaris amb precisió.

Paraula	Significat en singular	Significat en plural
<i>cōpia, ae</i>	abundància, provisió, quantitat	<i>cōpiae</i> = tropes, exèrcit
<i>littera, ae</i>	lletra (de l'alfabet)	<i>litterae</i> = carta; literatura, estudis literaris
<i>fortūna, ae</i>	la sort, el destí	<i>fortūnae</i> = riqueses, béns materials
<i>īnsepultūra, ae</i>	absència de sepultura	<i>īnsepultūrae</i> = restes, tombes
<i>vigilia, ae</i>	vigilància, estat de vetlla	<i>vigiliae</i> = guàrdies, patrulles

Recorda: en un diccionari llatí, el genitiu singular és la clau per:

- identificar la declinació;
- obtenir el tema del substantiu;
- construir correctament tots els casos;
- reconèixer les formes que apareixen als textos.

APRENDRE A DECLINAR

QUÈ SIGNIFICA DECLINAR?

Declinar consisteix a **canviar la terminació d'una paraula segons la funció que fa dins de l'oració**.

En català també distingim funcions:

- **La noia** canta. → Subjecte
- Veig **la noia**. → Complement directe
- Dono una flor **a la noia**. → Complement indirecte

En llatí aquestes funcions s'indiquen mitjançant **casos**.

ELS CASOS LLATINS

Cas	Funció principal	Pregunta
Nominatiu	Subjecte	<i>Qui?</i>
Vocatiu	Interpel·lació	<i>Ei, tu!</i>
Acusatiu	Complement directe	<i>Qui? Què?</i>
Genitiu	Complement del nom	<i>De qui?</i>
Datiu	Complement indirecte	<i>A qui?</i>
Ablatiu	Complements circumstancials	<i>Amb què? On? Quan?</i>

Exemple: *Puella rosam agricolae dat.* → **Traducció:** La noia dona una rosa al pagès.

- *Puella* → Nominatiu → Subjecte
- *Rosam* → Acusatiu → CD
- *Agricolae* → Datiu → CI

COM SABER A QUINA DECLINACIÓ PERTANY UNA PARAULA?

Sempre hem de mirar el **genitiu singular** del diccionari.

Paraula	Genitiu	Declinació
rosa, rosae	-ae	1a
dominus, domini	-i	2a
consul, consulis	-is	3a
manus, manus	-us	4a
fides, fidei	-ei	5a

IN MEMORIAM MANET

El **genitiu singular** ens indica la declinació i ens permet obtenir l'arrel.

Exemple: *rosa, rosae*.--> **arrel:** *ros-*

MORFOLOGIA NOMINAL

LA PRIMERA DECLINACIÓ

CARACTERÍSTIQUES

Pertanyen a la primera declinació els substantius que fan:

- Nominatiu singular en **-a**
- Genitiu singular en **-ae**

La majoria són femenins. Exemples:

- rosa, rosae
- puella, puellae
- terra, terrae
- via, viae

També hi ha alguns masculins:

- agricola, agricolae
- poeta, poetae
- nauta, nautae

ELS CASOS DE LA PRIMERA DECLINACIÓ

Cas	Singular	Plural
Nominatiu	-a	-ae
Vocatiu	-a	-ae
Acusatiu	-am	-as
Genitiu	-ae	-arum
Datiu	-ae	-is
Ablatiu	-a	-is

Exemple: *poeta, poetae* → Arrel: *poet-*

Cas	Singular	Plural
Nominatiu	poeta	poetae
Vocatiu	poeta	poetae
Acusatiu	poetam	poetas
Genitiu	poetae	poetarum
Datiu	poetae	poetis
Ablatiu	poeta	poetis

TRUC PER APRENDRE LES TERMINACIONS

Utilitza una paraula de la 1a declinació i memoritza primer aquesta seqüència:

Singular	-a,	-ae,	-am,	-ae,	-ae,	-a
Plural	-ae,	-ae,	-as,	-arum,	-is,	-is
	Nominatiu	Vocatiu	Acusatiu	Genitiu	Datiu	Ablatiu

EXEMPLES CONCRETS

DECLINACIÓ DE LA PRIMERA DECLINACIÓ (Model 'poeta, -ae')

CAS	FUNCIÓ	DESINÈNCIES LLATINES		EXEMPLES EN LLATÍ	TRADUCCIÓ / EXEMPLE EN CATALÀ
		SINGULAR	PLURAL		
nominatiu	Subjecte Atribut	<i>poet-a</i>	<i>poet-ae</i>	<i>Poeta scribit.</i>	<i>El poeta escriu.</i>
vocatiu	Interpel·lació	<i>poet-a</i>	<i>poet-ae</i>	<i>Poeta, veni huc!</i>	<i>Poeta! Vine aquí.</i>
acusatiu	Complement Directe (CD)	<i>poet-am</i>	<i>poet-as</i>	<i>Video poetam.</i>	Veig <i>el poeta</i> . (Complement directe)
genitiu	Complement del nom (CN)	<i>poet-ae</i>	<i>poet-arum</i>	<i>Liber poetae.</i>	<i>El llibre del poeta</i> . (Complement del nom)
datiu	Complement Indirecte (CI)	<i>poet-ae</i>	<i>poet-is</i>	<i>Rosam poetae do.</i>	Dono una rosa <i>al poeta</i> . (Complement indirecte)
ablatiu	Complements circumstancials (CC)	<i>poet-a</i>	<i>poet-is</i>	<i>Cum poeta ambulo.</i>	Camino <i>amb el poeta</i> . (Complement circumstancial)

CD = Complement Directe CN = Complement del nom CI = Complement Indirecte CC = Complements Circumstancials

ATENCIÓ!

Els casos no tenen una única traducció fixa. La seva traducció depèn de la funció que realitzen dins de l'oració.

RECORDA:

- El genitiu singular en -ae indica que és de la primera declinació.
- Alguns femenins fan el datiu i l'ablatiu plural en -abus.
- Alguns substantius canvien de significat en plural.

ALGUNES PARTICULARITATS DE LA PRIMERA DECLINACIÓ

EXCEPCIONS I PARTICULARITATS DE LA PRIMERA DECLINACIÓ

1 FAMILIA, AE: GENITIU SINGULAR EN -AS

Quan acompanya *pater*, *mater*, *filius* o *filia*, el genitiu singular fa *-as* (forma arcaica).

<i>pater familias</i>	= pare de família (en lloc de <i>pater familiae</i>)
<i>mater familias</i>	= mare de família (en lloc de <i>mater familiae</i>)
<i>filius familias</i>	= fill de família (en lloc de <i>filius familiae</i>)
<i>filia familias</i>	= filla de família (en lloc de <i>filia familiae</i>)

2 DATIU I ABLATIU PLURAL EN -ABUS

Per distingir els femenins dels masculins, alguns substantius de la 1a declinació fan el datiu i ablatiu plural en *-abus*.

SINGULAR	DATIU / ABLATIU PLURAL	COMPARACIÓ AMB EL MASCULÍ
<i>dea, deae</i>	→ <i>deabus</i>	<i>deis</i> (masculí)
<i>filia, filiae</i>	→ <i>filiaabus</i>	<i>filiis</i> (masculí)
<i>liberta, ae</i>	→ <i>libertabus</i>	<i>libertis</i> (masculí)

PER QUÈ? Per evitar confusions entre formes masculines i femenines.

3 ALGUNS SUBSTANTIVS CANVIEN DE SIGNIFICAT EN PLURAL

Certs substantius de la 1a declinació tenen un significat diferent quan apareixen en plural.

SINGULAR	SIGNIFICAT		PLURAL	SIGNIFICAT
<i>copia, ae</i>	abundància	→	<i>copiae, arum</i>	tropes
<i>littera, ae</i>	lletra	→	<i>litterae, arum</i>	carta, literatura
<i>vigilia, ae</i>	vetlla	→	<i>vigiliae, arum</i>	sentinelles

ATENCIÓ!

Comprova sempre si el substantiu està en singular o en plural, perquè el significat pot canviar completament.

Recorda:

- Familia, ae* → genitiu singular en *-as* en els casos indicats.
- Alguns femenins → datiu i ablatiu plural en *-abus*.
- Alguns substantius → canvien de significat en plural.

ARA PRACTICA

Continua amb les activitats corresponents al **Quadern d'activitats d'aprenentatge**

LA MORFOLOGIA VERBAL

ELS VERBS

El verb és l'element de l'oració que **expressa una acció, estat o procés**, i que concorda amb el subjecte en **persona i nombre**. En llatí, a diferència del català, la major part de la informació gramatical (persona, nombre, temps, mode i veu) s'expressa mitjançant la desinència verbal. Per això, saber analitzar un verb implica:

- Reconèixer l'**arrel** i el **tema verbal**
- Identificar la **conjugació**
- Saber interpretar el **temps, mode i veu**
- Assignar la **persona i nombre**

ESTRUCTURES BÀSIQUES D'UN VERB LLATÍ

Un verb llatí està format per:

- **Arrel verbal** → la part fixa que conté el significat bàsic.
- **Tema verbal** → arrel + vocal temàtica (segons conjugació).
- **Desinència personal** → indica persona, nombre, mode i temps.

Exemple (1a conjugació): *amamus* = "estimem"

- arrel: *am-*
- vocal temàtica: *a*
- desinència: *-mus*

LES QUATRE CONJUGACIONS DEL LLATÍ

La conjugació a la qual pertany un verb es determina pel **tema de present (*inflectum*)** i la **vocal temàtica**:

Conjugació	Tema de present	Exemple
1a	-ā-	<i>am-o</i>
2a	-ē-	<i>habē-o / monē-o</i>
3a	consonant	<i>reg-o</i>
3a mixta*	consonant + -i-	<i>cap-i-o</i>
4a	-īo-	<i>audī-o</i>

* es forma igual que la quarta amb dues excepcions: l'imperatiu i l'infinitiu. En aquestes formes la -i del tema desapareix i llavors es mostra com un verb de la tercera.

COM BUSCAR UN VERB AL DICCIONARI DE LLATÍ

Generalment, els verbs llatins apareixen en el diccionari amb **tres formes**:

- 1a persona del singular del **present d'indicatiu (*inflectum*)**: sempre acaba en -o
- 1a persona del singular del **pretèrit perfect (*perfectum*)**: dona el tema de perfect
- Supí (o participi perfect passiu): **dona el tema de supí**
- **Número** que senyala la **conjugació**
- **tr / intr**: si és un verb transitiu o intransitiu

Altres nomenclatures:

- *pp*: per indicar que és un participi
- *DEP*: indica que és un verb deponent: es conjunga de forma passiva, però es tradueix en veu activa.

Exemples:

- amo, amavi, amatum 1 tr
- mitto, misi, missum 3 tr
- video, vidi, visum 2 tr
- capio, cepi, captum 3 tr
- miror *dep* 1 tr

Algunes vegades, si el verb pertany a la 1a conjugació sovint només apareix: 1 tr

ELS TEMES VERBALS

Tema de present (*infectum*): accions en curs o no acabades

S'extreu de la primera forma del diccionari: present d'indicatiu i serveix per formar:

- Present
- Pretèrit Imperfet
- Futur imperfet (1a i 2a)
- Present de subjuntiu
- Imperatiu
- Infinitiu de present
- Participi de present

Exemple:

- amo → tema de present: am-
- mitto → tema de present: mitt-
- audio → tema de present: audi-
- capio → tema de present: capi-

Tema de perfect (*perfectum*): accions acabades.

S'extreu de la segona forma del diccionari: pretèrit perfect i serveix per formar:

- Perfecte
- Plusquamperfet
- Futur perfet
- Subjuntiu perfet i plusquamperfet

Exemple:

- amavi → tema de perfectum: amav-
- misi → tema: mis-
- vidi → tema: vid-
- cepi → tema: cep-

Tema de supí: formes no personals

S'extreu de la tercera forma del diccionari: supí o participi i serveix per formar:

- Participi de perfect passiu (*amatus*)
- Perfecte passiu (*amatus sum*)
- Perifràstica passiva
- Supí (*amatum, missum, ductum*)

Exemple:

- amatum → tema: amat-
- missum → tema: miss-
- visum → tema: vis-
- captum → tema: capt-

CLASSIFICACIÓ DE TEMPS VERBALS PER TEMA

TEMA DE PRESENT (INFECTUM)			
TEMPS VERBALS	INDICATIU	SUBJUNTIU	IMPERATIU
	Present	Present	Present
	Pretèrit imperfecte	Pretèrit imperfecte	—
	Futur imperfecte	—	Futur imperfecte

TEMA DE PERFET (PERFECTUM)		
TEMPS VERBALS	INDICATIU	SUBJUNTIU
	Pretèrit perfecte	Pretèrit perfecte
	Pretèrit plusquamperfet	Pretèrit plusquamperfet
	Futur perfecte	Futur perfecte

RECONÈIXER LA CONJUGACIÓ

Per reconèixer a quina conjugació pertany un verb, en fixarem en la primera persona del **present d'indicatiu**

Forma del present	Conjugació	Exemple
acaba en -o	1a	<i>amo</i>
acaba en -eo	2a	<i>video, habeo</i>
acaba en consonat	3a	<i>mitto, dico, duco</i>
acaba en -io però és 3a	3a mixta	<i>capio, facio</i>
acaba en -io amb tema en -i-	4a	<i>audio</i>

COM CONJUGAR EL VERB A PARTIR DE LA FORMA QUE TROBEM AL TEXT

Quan traduïm un text, les formes verbals que apareix (*amamus, ducis, audit, vides...*), **no** concideixen amb la forma verbal que trobem al diccionari. Per poder identificar el verb correctament i saber a quina conjugació, persona i temps cal seguir un procés (que serà sempre el mateix).

PAS 1: Identificar la desinència (terminació) personal per saber la persona i el nombre (singular /plural). [Al final d'aquest apartat tens una taula amb les desinències dels verbs personals actius i passius] Ex.: *audimus* → acaba en **-mus** → 1a persona del plural.

PAS 2: Treure la desinència per trobar l'arrel aproximada: *aud-imus* → *audi-*

PAS 3: Pensar en quin present d'indicatiu pot ser: si tenim *audi-*, el present d'indicatiu serà **audio** (4a conjugació).

PAS 4 : A partir d'aquí ja es pot:

- identificar el tema de present
- identificar el tema de perfectum
- reconèixer irregularitats
- conjuguar el verb en qualsevol temps

QUÈ FAIG QUAN TROBO UN VERB DESCONEGUT?

Segueix aquests passos:

1. **Identifica** la desinència (o terminació): Ex.: *-tis* → 2a persona plural
2. **Separa** desinència i arrel: Ex.: *ducitis* → *duc-* + *itis*
3. **Busca** al diccionari el verb amb aquesta arrel: Ex.: *duc-* → *duco, duxi, ductum*
4. Selecciona la conjugació, tema de present, tema de perfectum i tema de supí

Temps / Veu	1a sing	2a sing	3a sing	1a plural	2a plural	3a plural
Present – activa	-o / -m	-s	-t	-mus	-tis	-nt
Present – passiva	-or / -r	-ris / -re	-tur	-mur	-mini	-ntur
Imperfet – activa	-bam	-bas	-bat	-bamus	-batis	-bant
Imperfet – passiva	-bar	-baris / -bare	-batur	-bamur	-bamini	-bantur
Perfecte – activa	-i	-isti	-it	-imus	-istis	-erunt / -ere

A partir d'aquí: → interpretació morfològica completa → reconeixement del temps verbal → traducció correcta. **Exemple** : Tenim la forma **mittitis**.

1. **Desinència**: *-tis* → 2a plural
2. **Tema**: *mitt-*
3. **Diccionari**: *mitto, misi, missum*
4. **Conjugació**: 3a
5. **Temes verbals**:
 - **present**: *mitt-*
 - **perfectum**: *mis-*
 - **supí**: *miss-*
6. **Traducció**: "envieu"

EL PRESENT D'INDICATIU (VEU ACTIVA)

Es construeix amb els tres elements següents:

Tema + Vocal temàtica + Desinències personals (-o, -s, -t, -mus, -tis, -nt)

SINGULAR		PLURAL	
Persona	Desinència	Persona	Desinència
1a	-o / -m	1a	-mus
2a	-s	2a	-tis
3a	-t	3a	-nt

Exemple: *habeo* = hab- (tema) + -e- (vocal temàtica) + -o (desinència personal)

PRESENT D'INDICATIU (VEU ACTIVA)					
Pronoms personals	<i>Jo estimo</i> (1 conj.)	<i>Jo tinc</i> (2 conj.)	<i>Jo porto</i> (3 conj.)	<i>Jo escolto</i> (4 conj.)	<i>Jo sóc / estic</i> (irregular)
Ego	<i>amo</i>	<i>habēo</i>	<i>duco</i>	<i>audīo</i>	<i>sum</i>
Tu	<i>amas</i>	<i>habes</i>	<i>ducis</i>	<i>audis</i>	<i>es</i>
---	<i>amat</i>	<i>habet</i>	<i>ducit</i>	<i>audit</i>	<i>est</i>
Nos	<i>amāmus</i>	<i>habēmus</i>	<i>ducimus</i>	<i>audīmus</i>	<i>sumus</i>
Vos	<i>amātis</i>	<i>habētis</i>	<i>ducitis</i>	<i>auditis</i>	<i>estis</i>
---	<i>amant</i>	<i>habent</i>	<i>ducunt</i>	<i>audiunt</i>	<i>sunt</i>

Explicacions de les formes en cursiva:

1a conjugació: En *amo* (1a pers. del singular) no apareix la vocal del tema **-a**. Ha desaparegut per contracció amb la vocal *o* de la desinència (**amao* > *amo*).

3a conjugació: En aquelles persones la desinència de les quals comença en consonant, s'insereix una vocal de recolzament entre aquesta consonant i la consonant final del tema. La vocal de recolzament és una **-I-** en la 2a i 3a persona del singular i en la 1a i 2a del plural, i una **-U-** en la 3a persona del plural: *leg-(i)s*, *leg-(i)t*, *leg-(i)mus*, *leg-(i)tis*, *leg-(u)nt*.

4a conjugació: En la 3a persona del plural apareix una vocal de suport **-U-** entre el tema i la desinència: *audi-(u)nt*. En aquesta ocasió no s'introdueix perquè calgui una vocal que faciliti la pronunciació, sinó per analogia (o imitació) de la desinència de 3a pers. pl. dels verbs de la 3a conjugació.

Verb *sum*. És una forma irregular i la seva conjugació no segueix la forma general.

CONJUGAR EL PRESENT D'INDICATIU DELS VERBS REGULARS

A l'hora de conjugar el present de qualsevol verb regular, l'únic que has de fer és:

- Identificar** l'arrel i aïllar tot el que hi ha fins a l'última consonant.
- Veure** a quina conjugació pertany el verb.
- Ajuntar** a l'arrel la terminació que li correspon per la seva conjugació.

IN MEMÒRIA MANET

- ✓ Els verbs es busquen al diccionari per la **1a persona del singular del present**.
- ✓ El **tema de present** s'obté eliminant la terminació **-o**.
- ✓ La vocal temàtica identifica la conjugació.
- ✓ Les formes verbals es formen amb **tema + desinència personal**.
- ✓ Les desinències del present actiu són: **-o/-m, -s, -t, -mus, -tis, -nt**.

ARA PRACTICA

Continua amb les activitats corresponents al **Quadern d'activitats d'aprenentatge**

L'ANÀLISI I LA TRADUCCIÓ

Per traduir correctament una oració llatina cal seguir un procés sistemàtic. La clau és no només traduir paraula per paraula, sinó analitzar l'estructura sintàctica i comprendre la funció de cada element.

Passos a seguir:

1. **Lectura del text:**
 - Lectura del text sense traduir-lo.
 - Detectar possibles paraules conegudes o que estiguin al lèxic.
 - Buscar al diccionari les paraules desconegudes; llegir les accepcions (possibles traduccions) i agafar la correcta segons el context.
2. **Anàlisi morfosintàctic:**
 - Busca el **verb** (acostuma a estar al final de l'oració) t'ajudarà a reconèixer el subjecte de l'oració i l'estructura de la frase:
 - singular o plural?
 - present, passat, futur...?
 - personal o impersonal?
 - Observar si hi ha alguna estructura gramatical que puguis reconèixer: in+ablatiu o acusatiu; cum + ablatiu...
 - Analitza cada paraula:
 - Cas, singular o plural, gènere...
 - Funció dins de l'oració
3. **Anàlisi sintàctic seguint un ordre lògic:**
 - Subratllar el verb i analitza'l completament. **Ex.:** *amabantur* → 3a pl., imperfet, indicatiu, veu passiva, 1a conjugació.
 - Observar com és el verb: *copulatiu?* *transitiu?* *intransitiu?*.
 - Verb copulatiu (sum, esse) → buscar un atribut en nominatiu.
 - Verb transitiu: → buscar el complement directe en acusatiu.
 - Verb intransiu: → buscar complement indirecte en datiu
 - Buscar el subjecte: sempre en nominatiu i ha de concordar en nombre i persona.
 - Analitzar la resta de sintagmes observant el cas.
 - → Identificar nuclis i tipus de sintagma (SN, SAdj, SPrep, SAdv).
4. **Traduir:**
 - Seguir l'estructura: **determinant + subjecte + complement+ verb+ complements**

IN MEMORIA MANET:

- ✓ **Tradueix frase per frase** i escriu-la quan ja la tinguis resolta. No esperis a tenir-ho tot. Després ja faràs el sentit total del text.
- ✓ **Afegeix articles** quan calgui: *puella amat* → "La noia estima".
- ✓ **Evita** traduir literalment construccions llatines que en català requereixen girs més naturals.
- ✓ Si hi ha participis, gerundis o gerundis absoluts, **no tradueixis mecànicament**: pensa la funció sintàctica.

ARA PRACTICA

Continua amb les activitats corresponents al **Quadern d'activitats d'aprenentatge**.

ACTIVITAT AVALUATIVA

LA SEGONA DECLINACIÓ

COM RECONÈIXER LA 2A DECLINACIÓ?

El genitiu singular acaba en -i.

Exemples: *servus, servi; dominus, domini;*
puer, pueri; bellum, belli.

CARACTERÍSTIQUES GENERALS

- És una declinació que té **masculins, femenins i neutres**.
- La majoria de paraules són masculines o neutres.
- **El nominatiu singular presenta tres formes principals:**

Masculins en -us

- *servus, servi* (esclau)
- *dominus, domini* (senyor)
- *amicus, amici* (amic)

Masculins en -er / -ir

- *puer, pueri* (noi)
- *ager, agri* (camp)
- *vir, viri* (home)

Neutres en -um

- *bellum, belli* (guerra)
- *templum, templi* (temple)
- *oppidum, oppidi* (ciutat fortificada)

DESINÈNCIES BàSIQUES

Masculí (-us, -er)

<u>Cas</u>	<u>Singular</u>	<u>Plural</u>
Nominatiu	-us / -er	-i
Vocatiu	-e / -er	-i
Acusatiu	-um	-os
Genitiu	-i	-orum
Datiu	-o	-is
Ablatiu	-o	-is

Neutre (-um)

<u>Cas</u>	<u>Singular</u>	<u>Plural</u>
Nominatiu	-um	-a
Vocatiu	-um	-a
Acusatiu	-um	-a
Genitiu	-i	-orum
Datiu	-o	-is
Ablatiu	-o	-is

TAULA COMPARATIVA

	<u>1a declinació</u>	<u>2a declinació</u>
Gènere habitual	femení	masculí / neutre
Genitiu singular	-ae	-i
Nominatiu singular	-a	-us / -er / -um
Acusatiu singular	-am	-um
Datiu singular	-ae	-o
Ablatiu singular	-a	-o
Nominatiu plural	-ae	-i / -a
Acusatiu plural	-as	-os / -a
Genitiu plural	-arum	-orum
Datiu / Ablatiu plural	-is	-is

LES REGLES BÀSIQUES PER IDENTIFICAR SUBSTANTIVS DE LA 2N DECLINACIÓ

1. El genitiu singular acaba sempre en -i

Genitiu Nominatiu

servi servus
domini dominus
amici amicus
belli bellum

2. Els noms en -er poden conservar o perdre la vocal. Cal memoritzar-los perquè no hi ha una regla segura.

Conserven la -e-

Genitiu Nominatiu

pueri puer
generi gener

Perden la -e-

Genitiu Nominatiu

agri ager
magistrimagister

3. Els neutres tenen tres casos iguals:

<u>Cas</u>	<u>Singular</u>	<u>Plural</u>
<i>nominatiu</i>	bellum	bella
<i>vocatiu</i>	templum	templa
<i>acusatiu</i>	oppidum	oppida

4. El vocatiu dels noms en -us canvia a -e

Nominatiu Vocatiu

servus serve
dominus domine
amicus amice

5. Cas especial: els noms en -ius

Nominatiu Vocatiu

filius fili
Julius Juli

Aquest cas és molt freqüent en textos i exercicis.

PER IDENTIFICAR LES PARAULE DE LA SEGONA DECLINACIÓ

PAS 1: Busca el genitiu singular (-i).

PAS 2: Identifica si és:

- masculí en -us
- masculí en -er
- neutre en -um

PAS 3: Aplica les desinències corresponents. **Recorda:**

- Masculí plural → -i
- Neutre plural → -a
- Genitiu singular → -i
- Genitiu plural → -orum

Els neutres tenen Nominatiu = Vocatiu = Acusatiu

El més important: primer identifica el genitiu, després l'arrel i finalment reconstrueix el nominatiu.

IN MEMORIA MANET

- ✓ Els substantius de la **2a declinació** tenen el **genitiu singular en -i**.
- ✓ Quan consultes el diccionari, primer has de mirar el **genitiu singular** per identificar la declinació.
- ✓ La 2a declinació presenta tres tipus principals de nominatiu: **masculins** en **-us** i **-er / -ir** ; **neutres** en **-um**
- ✓ Els substantius neutres compleixen la **lleï del neutre**: Nominatiu = Vocatiu = Acusatiu ; en plural acaben en **-a**
- ✓ El **vocatiu singular** dels noms en **-us** acaba normalment en **-e**:
- ✓ Els noms en **-ius** formen el vocatiu en **-i**: filius → fili Julius → Juli
- ✓ Alguns noms en **-er** conserven la vocal **e** i d'altres la perden:
- ✓ Per identificar una forma de la 2a declinació segueix sempre aquest ordre:
 - Busca el genitiu singular.
 - Obté el tema.
 - Identifica si és masculí o neutre.
 - Aplica les desinències corresponents.

ARA PRACTICA

Continua amb les activitats corresponents al **Quadern d'activitats d'aprenentatge**.

ELS ADJECTIUS DE 1a CLASSE

La gramàtica tradicional defineix l'adjectiu com el mot que s'uneix al substantiu per a expressar-ne una **qualitat** (*adjectius qualificatius*) o per **determinar-lo** en algun sentit concret (*adjectius possessius, demostratius, numerals, interrogatius i indefinits*).

En llatí, l'adjectiu ha de **concordar** en *gènere, nombre* i **cas** amb el substantiu al que acompanya, per tant farà servir la seva mateixa declinació.

ELS GRANS GRUPS D'ADJECTIUS

Els adjectius es divideixen en dos grups, segon la seva declinació

A. Adjectius de la primera i segona declinació:

- Masculí: terminacions de la 2a declinació
- Femení: terminacions de la 1a declinació
- Neutre: igual que el masculí, però amb la llei del neutre (nom. = ac.)

B. Adjectius de la tercera declinació

- Els tres gèneres (masculí, femení i neutre) segueixen les terminacions de la 3a declinació.

COM S'ANUNCIEI ELS ADJECTIUS EN EL DICCIONARI

Els adjectius s'enuncien habitualment donant el nominatiu singular dels tres gèneres: masculí, femení i neutre. Exemple (**1a classe**): *bonus, -a, -um*. Això permet saber de quina declinació agafen les terminacions:

- el **masculí** segueix la 2a declinació,
- el **femení** segueix la 1a declinació,
- el **neutre** segueix també la 2a declinació, respectant la llei del neutre.

En canvi, els **adjectius de segona classe**, que pertanyen a la **3a declinació**, no s'enuncien amb tres formes, sinó amb dues o tres, segons el tipus:

- Adjectius de **dues terminacions**: fortis, forte (masc. / fem. – neutre)
- Adjectius de **tres terminacions**: acer, acris, acre (masculí – femení – neutre)

ELS ADJECTIUS DE LA 1 I 2 DECLINACIÓ (2-1-2)

QUÈ SÓN ELS ADJECTIUS DE LA PRIMERA CLASSE?

Els adjectius de la primera classe són aquells que es declinen utilitzant les terminacions de la 1a declinació per al femení i de la 2a declinació per al masculí i el neutre.

Són els adjectius més regulars del llatí i constitueixen el model bàsic que cal conèixer abans d'estudiar els adjectius de la segona classe.

PER QUÈ S'ANOMENEN ADJECTIUS 2-1-2?

Perquè utilitzen:

- 2a declinació per al masculí.
- 1a declinació per al femení.
- 2a declinació per al neutre.

COM S'ENUNCIEI?

Els adjectius de la primera classe s'enuncien donant les tres formes del nominatiu singular: **masculí – femení – neutre**

Exemples

Tipus	Enunciació	Significat
-us, -a, -um	bonus, bona, bonum	bo, bona
-er, -era, -erum	tener, tenera, tenerum	tendre
-er, -ra, -rum	pulcher, pulchra, pulchrum	bonic

CONCORDANÇA DE L'ADJECTIU

L'adjectiu ha de concordar amb el substantiu en: **gènere, nombre, cas**. Exemples

Substantiu	Adjectiu	Traducció
puella bona	<i>bona</i>	la noia bona
servus bonus	<i>bonus</i>	l'esclau bo
templum bonum	<i>bonum</i>	el temple bo

PARTICULARITATS DELS ADJECTIUS EN -ER

Els adjectius acabats en **-er** poden comportar-se de dues maneres:

a) **Conserven la -e- en tota la declinació**

b) **Perden la -e-**

Enunciació	Arrel	Enunciació	Arrel
miser, misera, miserum	miser-	pulcher, pulchra, pulchrum	pulchr-
tener, tenera, tenerum	tener-		

La vocal **e** desapareix quan es formen les altres formes. **Exemple:** *pulcher; pulchri; pulchro; pulchrum*.

DECLINACIÓ MODEL: **BONUS, BONA, BONUM**

IN MEMORIA MANET

- ✓ L'adjectiu sempre concorda amb el substantiu.
- ✓ Primer identifica el substantiu i després fes concordar l'adjectiu amb ell.

DECLINACIÓ MODEL: BONUS, BONA, BONUM											
MASCULÍ → terminacions de la 2a declinació S'acaben en -us (singular) i -i (plural)				FEMENÍ → terminacions de la 1a declinació S'acaben en -a (singular) i -ae (plural)				NEUTRE → terminacions de la 2a declinació S'acaben en -um (singular) i -a (plural)			
SINGULAR				PLURAL							
CAS	MASCULÍ	FEMENÍ	NEUTRE	CAS	MASCULÍ	FEMENÍ	NEUTRE	CAS	MASCULÍ	FEMENÍ	NEUTRE
Nominatiu	bonus	bona	bonum	Nominatiu	boni	bonae	bona	Nominatiu	boni	bonae	bona
Vocatiu	bone	bona	bonum	Vocatiu	boni	bonae	bona	Vocatiu	boni	bonae	bona
Acusatiu	bonum	bonam	bonum	Acusatiu	bonos	bonas	bona	Acusatiu	bonos	bonas	bona
Genitiu	boni	bonae	boni	Genitiu	bonorum	bonarum	bonorum	Genitiu	bonorum	bonarum	bonorum
Datiu	bono	bonae	bono	Datiu	bonis	bonis	bonis	Datiu	bonis	bonis	bonis
Ablatiu	bono	bona	bono	Ablatiu	bonis	bonis	bonis	Ablatiu	bonis	bonis	bonis
RECORDA - L'adjectiu ha de concordar amb el substantiu en gènere, nombre i cas. - Model 2-1-2: Masculí (2a declinació) – Femení (1a declinació) – Neutre (2a declinació).											

ARA PRACTICA

Continua amb les activitats corresponents al **Quadern d'activitats d'aprenentatge**.

ACTIVITAT AVALUATIVA

PREPOSICIONS I CONJUNCIONS MÉS FREQUENTS

PREPOSICIONS

<u>Preposicions d'acusatiu</u>		<u>Preposicions d'ablatiu</u>	
<u>Preposició</u>	<u>Significat</u>	<u>Preposició</u>	<u>Significat</u>
ad	a, cap a	ab / a	de, des de
apud	a casa de, entre	cum	amb
ante	abans de	de	de, sobre
contra	contra	e / ex	de, fora de
inter	entre	in	a, dins de
per	per, a través de	sine	sense
post	després de	pro	en favor de, davant de
propter	a causa de		
trans	a través de		

in pot anar: amb **acusatiu** → moviment (*in urbem*) // amb **ablatiu** → situació (*in urbe*)

CONJUNCIONS

CONJUNCIONS MÉS HABITUALS

- Una mateixa conjunció pot tenir diversos valors (*ut, cum, quod*).
- El mode verbal (indicatiu / subjuntiu) ajuda a identificar el valor.

Conjuncions coordinants

<u>Conjunció</u>	<u>Traducció</u>
et	i
-que	i (enclítica)
sed	però
aut / vel	o
nec / neque	ni / i no

Conjuncions subordinants

<u>Conjunció</u>	<u>Traducció</u>
ut	perquè
ne	perquè no

Conjuncions temporals finals

<u>Conjunció</u>	<u>Traducció</u>
cum	quan
dum	mentre
ubi	quan / on
postquam	després que

Conjuncions completives

<u>Conjunció</u>	<u>Traducció</u>
ut / ne	que
quod	que

Conjuncions consecutives

<u>Conjunció</u>	<u>Traducció</u>
ut	de manera que
ut non	de manera que no

Conjuncions concessives

(Sovint amb elements intensificadors:
tam, tantus, ita, sic...)

<u>Conjunció</u>	<u>Traducció</u>
cum (+ subj.)	encara que
quamquam	encara que
tamen	tanmateix
	(adverbi reforçador)

Conjuncions causals

<u>Conjunció</u>	<u>Traducció</u>
quod	perquè
quia	perquè
cum (+ subj.)	com que

ARA PRACTICA

Continua amb les activitats corresponents al **Quadern d'activitats d'aprenentatge**.